

RELIGIE

Voorwerp wierookpotje

Fotokaarten

- Grot Lourdes - *Lourdes, één van de populairste bedevaartsoorden ter wereld.*
- Zwarte kat - *Bijgeloof is van alle tijden: de zwarte kat symboliseert bijgeloof in het Westen.* Foto 112 Rijnstreek
- Boze oog - *Het Boze Oog staat voor bijgeloof uit de Turkse cultuur: amulet die het kwaad wegdrijft.*
- Heilige Barbara - *De Heilige Barbara is de patrones van onder meer de mijnwerkers.* Foto Stad Genk
- Heilige Rita - *Heilige Rita is de Heilige van de moeilijke, hopeloze, onmogelijke zaken.*
- Moskee - *De moskee is de bidplaats voor de gelovige Islamitische bevolking.* Foto Eddy Daniëls
- Kelk - *Een kelk is een liturgische wijnbeker.* Foto Eddy Daniëls

SCHOOL EN OPLEIDING

Voorwerp inktpen

Fotokaarten

- Slaapzaal internaat - *Het internaat was vroeger vaak verbonden aan de school.*
- Nonnen - *Bij de nonnetjes op school.*
- In de klas - *Een klasje van vroeger: de armen gevouwen op de lessenaar.*
- Klasfoto - *Een oude klasfoto van een meisjesschool.* Foto gemeentelijk archief Houthalen-Helchteren
- Speelplaats - *Welke spelletjes werden er op de speelplaats gespeeld?*
- Schoolkolonie - *Tijdens de vakanties gingen armere kinderen op vakantiekolonie.* Foto Sint-Aldegondiskring As.

VRIJE TIJD EN CULTUUR

Voorwerp Chiro riem

Fotokaarten

- Duivensport - *Duivenmelkerij was/is een heel populaire volkssport.* Foto Eduard Theunis
- Koor - *Zowel muzikale mannen als vrouwen gaan graag bij het koor zingen.*
- Zwemmen - *Tussendoor met de kleinkinderen gaan zwemmen | Hoe vroeger leren zwemmen?*
- Shoppen - *Winkelstraat.*
- Schuttersfeesten - *Typische volkssport in de Mijnsreek: de Schuttersfeesten.* Foto Jos Martens
- De autocross - *Met het circuit van Zolder in de buurt, zijn motorcross en autosport populair.* Foto Circuit Zolder

WERKEN

Voorwerp drinkbus

Fotokaarten

- Fabriek Ford - *De fabriek van Ford in Genk was voor veel arbeiders een belangrijke werkplaats.*
- Mijnwerkers - *Over het leven en werken in en rond de mijn.* Foto Stichting Erfgoed Eisden
- Turkse kapper - *Bij de Turske kapper of barbier kunnen mannen terecht voor hun haren en baarden.* Foto Eddy Daniëls
- Typiste - *Werken als typiste.*

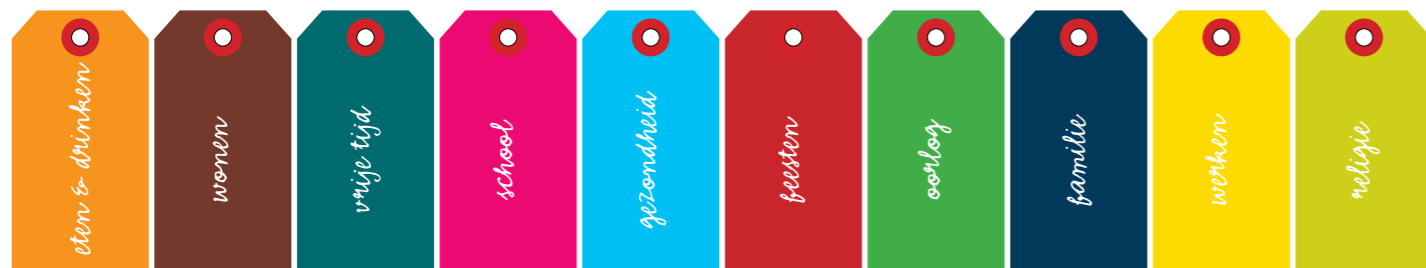
WONEN

Voorwerp keramieken huisje

Fotokaarten

- Barakken - *De barakken waren de schamele huizen waarin gastarbeiders werden gehuisvest.* Foto privécollectie.
- Appartementen - *Wonen in (hoge) appartementsgebouwen.* Foto Stad Genk
- Bruine zeep - *Bruine zeep werd vroeger heel vaak gebruikt in het huishouden.*
- Cité - *Cité's zijn de voormalige woonwijken bedoeld om de mijnwerkers te huisvesten.* Foto Heemkring Heusden, Heusden-Zolder

De copyrights op het beeldmateriaal werden zo goed als kon geregeld. Mensen die zich tekort gedaan voelen, nemen best contact op met de Erfgoedcel Mijn Erfgoed of met ImpressantPlus Productiehuis.

GRABBEL- EN BABELTAS

wat zit er in ùw geheugen?

HANDLEIDING

Cultureel erfgoed zit verweven in het dagelijks leven van mensen. Het zit opgeborgen in het geheugen van elke mens. Een uitgelezen methodiek om dit te laten heropleven is **reminiscentie: het stimuleren van herinneringen.** 'Grabbel- en babbeltas' nodigt dan ook uit om over het eigen verleden te praten.

REMINISCIEREN: WAAROM?

Remiscentie in het kort

Remiscentie betekent spontaan of bewust herinneringen ophalen. Spontaan doen we het allemaal: als we een oude foto te zien krijgen of een bepaald liedje horen. Door de methodiek in een activiteit te verwerken, gaan we bewuster om met de herinneringen.

Bij het remiscentie wordt de nadruk gelegd op de eigen ervaringen: niet de vraag 'wat weet je er nog van?' staat centraal, maar wel 'hoe heb jij dat persoonlijk ervaren?'

Algemeen belang

Het delen van herinneringen kan een band creëren en nieuwe contacten doen ontstaan. Remiscentie versterkt het gevoel van eigenwaarde en het gevoel van identiteit. Mensen vertellen wie ze zijn en hoe ze zo geworden zijn. Het kan ook helpen bij het verwerken van problemen: deelnemers halen inspiratie uit de aanpak van problemen in het verleden. Ten slotte is remiscentie ook gewoon een leuke bezigheid: deelnemers beleven er vaak heel veel plezier aan.

Relevante literatuur en websites

Terug naar toen... Remiscentie met ouderen.
Ingrid Barendsen en Wil Boonstra

Remiscentie. Een handleiding voor de praktijk.
Huub Buijssen en Karin Poppelaars

De betekenis van levensverhalen.
Ernst Bohlmeijer en Lausanne Mies

Vroeger herleefd. Remiscentie-activiteiten voor groepen.
Robin Dynes

Remiscentie: op stap gaan met een rugzak vol verhalen en herinneringen.
<http://www.termeeeren.be/documents/graphics/pdf/boekje-reminiscentie2.pdf>

VOOR WIE?

Grabbel- en babbeltas' is geschikt voor verschillende groepen van mensen, maar in het bijzonder voor ouderen en nieuwkomers. Zowel de herinnering van ouderen aan dingen die er niet meer zijn, als de herinnering van nieuwkomers aan dingen die hier anders (of net hetzelfde) zijn, kunnen immers een waardevolle input zijn voor deze methodiek. De voorwerpen en fotokaarten halen herinneringen en anekdotes naar boven: een leuke manier om met elkaar in gesprek te gaan.

Doelstellingen

Het belangrijkste doel van 'Grabbel- en babbeltas' is de deelnemers te laten praten over hun leven, over herinneringen die de voorwerpen of foto's oproepen, over vroeger en nu. Aanleiding zijn de voorwerpen en fotokaarten in 'Grabbel- en babbeltas' en natuurlijk de interactie met andere deelnemers.

HOE GEBRUIK JE 'GRABBEL- EN BABELTAS'?

Belangrijk om weten is dat bij 'Grabbel- en babbeltas' het gesprek primeert op het spel. Voor een vrij en open gesprek leg je daarom best zo weinig mogelijk beperkingen op. Je kan het spel zo lang of zo kort spelen als je wil. Benadruk ook bij de deelnemers dat er geen sprake is van winnen of verliezen.

Aantal personen

'Grabbel- en babbeltas' wordt bij voorkeur gespeeld in groepjes van maximum 5 personen.

Duur van het spel

De duur van het spel laat je best afhangen van de deelnemers zelf. De ideale duur bedraagt een 50-tal minuten tot 1 uur. Het spel kan op elk moment stopgezet worden.

Aanpak per doelgroep

De aanpak verschilt naargelang de doelgroep waarmee je werkt. Je past het spel aan de deelnemers aan door er kaarten uit te halen of aan toe te voegen. Bij nieuwkomers kan je bijvoorbeeld de recente fotokaarten selecteren. Werk je met ouderen, dan haal je meer de foto's uit het verleden naar boven.

Verskil binnen de groepjes

Zorg ervoor dat elk groepje zo gedifferentieerd mogelijk is:
- mannen en vrouwen
- babbeltas en verlegen personen
- ...

Dit is in de praktijk niet altijd mogelijk, toch biedt de 'Grabbel- en babbeltas' de mogelijkheid om het fotokaartenpakket aan te passen aan de groep.

SPELVERLOOP

Vorbereiding

Voor het spel start, krijgt elke deelnemer een tiental fotokaarten, van zoveel mogelijk verschillende thema's (verschillende kleuren).

Van grabbelbox...

Iemand mag een voorwerp uit de grabbeltas nemen. De kleur van dit voorwerp verradt meteen het thema waarbinnen wordt gewerkt.

Dit voorwerp is aanleiding tot gesprek en ook het startvoorwerp van een themareeks die moet worden gevormd met de fotokaarten.

Wie een fotokaart in handen heeft met dezelfde kleur als aangegeven op het startvoorwerp, mag deze op tafel leggen en er iets bij vertellen.

Maar ook wie zelf niets aanlegt, mag meepraten!

Is de reeks gevormd? Tijd om een nieuw voorwerp uit de grabbeltas te halen...

...naar babbelbox

Als het spel afgerond of stopgezet is, kan wie dat wil in de babbelbox voor de camera iets vertellen over zijn of haar favoriete voorwerp en/of fotokaart. Dit is absoluut geen verplichting.

Geen winnaars, geen verliezers

Zoals al vermeld, primeert het gesprek dat ontstaat op het spel. De thema's waarin de voorwerpen en fotokaarten zijn ondergebracht, vormen slechts een leidraad. Heeft iemand een fotokaart die niet binnen het thema valt dat aan bod is, dan mag dit geen rem zijn om de kaart toch op tafel te leggen en te vertellen waarom hij/zij dit beeld ook met het thema associeert.

Bv: de fotokaart 'moestuin' hoort bij het thema 'wonen' maar kan ook probleemloos worden geassocieerd met 'eten en drinken', bijvoorbeeld door iemand die het belangrijk vindt om verse, zelfgekweekte groenten te eten.

TIPS

Vorbereiden

De animator of groepsleider die het herinneringspel begeleidt, heeft er baat bij om zich goed voor te bereiden. Enkele thema's (het leven in de mijn, de oorlog...) vragen soms om wat onderzoekwerk op voorhand, zodat ook de begeleider zich goed kan inleven en het gesprek op gang kan houden.

Eigen voorwerpen

De voorwerpen die in de 'Grabbel- en babbeltas' zitten, kunnen en mogen altijd vervangen worden door materiaal dat aanwezig is op de locatie of persoonlijk materiaal van de begeleider. Bij het spel zitten extra kleurlabels die eenvoudig aan het voorwerp kunnen worden bevestigd.

Selecteren

De groepsbegeleider selecteert op voorhand de voorwerpen en fotokaarten die voor de specifieke groep het meest relevant zijn. Er is immers veel materiaal en alles willen gebruiken, kan de ideale tijdsduur van de methodiek in gevaar brengen.

DE THEMA'S

De voorwerpen en fotokaarten zijn onderverdeeld in tien thema's (die elk een andere kleur hebben). Dit zijn de thema's en hun voorwerpen en fotokaarten. Bij elke fotokaart wordt ook kort uitgelegd wat op de foto te zien is of waarover kan gesproken worden.

ETEN EN DRINKEN

Voorwerp roomkannetje

Fotokaarten

- Kebabzaak - *Een kebab- en/of pizzazaak: andere culturen, nieuwe voeding.* Foto Luc Daelemans
- Polentapan - *Een polentapan werd gebruikt om een traditioneel Italiaans gerecht mee klaar te maken: polenta.* Foto Philippe Debroe
- Fles jenever - *Jenever werd vroeger vaak zelf gestookt en was heel populair als drank.* Foto Sjakes.com
- Spaghetti - *Spaghetti is nu een basisgerecht, maar was hier vroeger niet gekend.* Foto Cook & Book
- Handelsstraat - *Net als nu, bestonden er ook vroeger al echte handels- en winkelstraten, vooral aan de rand van de cités.* Foto Stad Genk
- De markt - *Iedereen gaat naar de markt: jong, oud, autochtoon, allochtoon: vers boven alles.* Foto Eddy Daniëls

FAMILIE

Voorwerp babysokjes

Fotokaarten

- Aan tafel - *Samen met de familie tafelen, is een gewoonte die in alle culturen terugkomt.*
- Broers met tv - *De komst van de televisie was een grote verandering voor het familieleven.* Foto Grieken in Limburg
- Geboortekaartje - *Geboortekaartjes zijn al heel lang een traditie om een geboorte aan te kondigen.*
- Huwelijk - *Het huwelijk is van alle tijden, maar toch zijn er grote verschillen met nu.* Foto blog Macenzo

GEZONDHEID

Voorwerp haarnetje

Fotokaarten

- Uiercrème - *Uiercrème was hét wondermiddel bij uitstek vroeger.*
- Verpleegster - *Bezoekje aan de dokter en verpleegster (bijvoorbeeld voor inenting).*
- Opmaaktafel - *Cosmetica en opmaakgewoontes, vroeger en nu.*
- Kinderheil - *Instelling voor de medische zorg van zuigelingen en kleine kinderen, in Limburg ook door de mijnen ondersteund.* Foto Rijksarchief Hasselt / LRM
- Geneeskrachtige kruiden - *Met welke kruiden werden er zoal kwaaltjes verholpen?*

FEESTEN

Voorwerp postkaartje

Fotokaarten

- Kerstmis - *Hoe werd Kerstmis vroeger gevierd en wat werd er toen in de boom gehangen?* Foto Basisschool Voorzienigheid
- Suikerfeest - *Het Suikerfeest wordt gevierd na de Ramadan, de vastenperiode in de Islam.*
- Processie - *Vroeger werden (bijvoorbeeld bij communies of feesten van patroonheiligen) vaak processies gehouden.* Foto gemeente Houthalen-Helchteren
- Gouden Jubileum - *Omdat een gouden bruiloft vroeger zelden voorkwam, waren het grote en kleurrijke feesten waarbij de hele buurt werd ingeschakeld. Bepaalde ouderen van nu hebben misschien ook hun 50-jarig huwelijk gevierd?* Foto Heemkring De Klonkvool, Houthalen-Helchteren.

OORLOG EN CONFLICT

Voorwerp soldaatje

Fotokaarten

- Soldatenuiform - *Duitse soldaten in hun uniformen.*
- Bevrijding - *Het grote geluk bij de bevolking toen de bevrijding een feit was.* Foto Stad Genk
- Lege rekken - *Veel winkels waren halfleeg omdat iedereen proviand insloeg.*
- Mijnprotest - *Protesten aan de mijn: de mijnwerkers versus rijkswachters.* Foto Johnny Harsch